

Doğal ve Kültürel Peyzaja Darbe: Tabiat ve Biyolojik Çeşitliliği Koruma Kanunu Tasarısı*

A.Esra CENGİZ^{1*}

Demet DEMİROĞLU²

Umut PEKİN TİMUR³

Aybike Ayfer KARADAĞ⁴

¹Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Mimarlık ve Tasarım Fakültesi, Peyzaj Mimarlığı Bölümü, Çanakkale

²Kilis 7 Aralık Üniversitesi, Mühendislik-Mimarlık Fakültesi, Peyzaj Mimarlığı Bölümü, Kilis

³Çankırı Karatekin Üniversitesi, Orman Fakültesi, Peyzaj Mimarlığı Bölümü, Çankırı

⁴Düzce Üniversitesi, Orman Fakültesi, Peyzaj Mimarlığı Bölümü, Düzce

*Sorumlu Yazar:

E-posta: aesraozel@hotmail.com

Geliş Tarihi: 05 Ocak 2014

Kabul Tarihi: 17 Şubat 2014

Özet

Ülkemiz doğal ve kültürel peyzaj değerleri bakımından oldukça önemli bir yere sahip olmakla birlikte, koruma konusunda hala olması gereken noktaya gelememiştir. Bu değerlerin korunması sürecindeki “koruma-kullanım” dengesi yaklaşımı, günümüzde yerini “sürdürülebilir kullanım” yaklaşımına bırakmıştır. Bu durum ekonomik beklentiler ile korunan alanları karşı karşıya getirmiştir. Ekonomik gelir ve rant elde etme çabasıyla hazırlanan, birbirine çelişen kanunlar ve hukuksal olarak sağlam bir zemine oturmayan keyfi yasal-yönetimsel uygulamalar ülkemizde bulunan doğal ve kültürel peyzaj değerlerini hızla yok etmektedir. Üzerinde çalışılan ve 18.06.2012 tarihinde tasarı olarak da kabul edilen “Tabiatı ve Biyolojik Çeşitliliği Koruma Kanunu” üzerinde hassasiyetle durulması gereken önemli bir kanundur. Eğer tasarı yasalaşırsa, birçok doğal ve kültürel peyzaj değeri geri dönüşümsüz bir yok olma sürecine girecektir. Bu çalışmada, doğal ve kültürel kaynaklarımızın korunması, kullanımı ve yönetimi çerçevesinde hazırlanmış olan “Tabiatı ve Biyolojik Çeşitliliği Koruma Kanunu Tasarısı” değerlendirilmiştir.

Değerlendirme sonucunda, tasarıda, üstün kamu yararı, çevre yararı, turizm yararı, vb. ifadeler ve “sürdürülebilir kullanım” üzerinde yoğunlaşılması ile ekonomik hedeflerin öncelikli hale getirildiği görülmektedir. Ekonomik hedeflerle, korunan alanlara ait tanımların değiştirilmesi, korunan alan statülerinin yeniden değerlendirilmesi, işletmeye açılması, Milli Park Kanunu’nun yürürlükten kalkması gibi yasal ve yönetsel değişiklikler ile doğal alanların onarılmaz tahribatlarla karşı karşıya kalabileceği görülmüştür. Bu nedenle Tasarı, Ulusal ve Uluslararası politikalar çerçevesinde, Uluslararası Doğa Koruma Sözleşmeleriyle uyumlu hale getirilmelidir. Tasarıda kısa ve uzun vadede, ekolojik, ekonomik, kültürel ve politik etkiler değerlendirilmeli, uygulama ve hükümler, yetki ve sorumluluklara ilişkin ifadeler netleştirilmeli ve tasarı hukuksal zemini sağlam bir temele kavuşturulmalıdır. Bu süreçte tasarı uzman bir kadro ve şeffaf bir katılımçılık esası ile hazırlanmalıdır. Başarıyla hedefe ulaşmak için, ekolojik, ekonomik, sosyo-kültürel ve politik dinamikler incelenmeli, alanların korunması “Peyzaj Yasası” adı altında oluşturulacak bir yasa ile sağlanmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Doğal ve kültürel peyzaj, biyoçeşitlilik, doğa koruma, korunan alan, kanun tasarısı.

Impact of Natural and Cultural Landscape: The Proposal of Nature and Biodiversity Protection Law

Abstract

Our country have an important situation in terms of natural and cultural landscape values but still, it is not reached need to be point about conservation. Approach balance of conservation-use, protection of these values in processes, these days gives place to sustainable use. This situation has confronted protected areas with the economic prospects. Prepared by the efforts to achieve economic income and rent, conflicting laws and fancy the legal-administrative applications which don't have legal backdrop eradicate rapidly natural and cultural landscape values in our country. Proposal of Nature and Biodiversity Protection Law, which was studied in recent years and adopted as proposal on 06/18/2012, is an important law to be dealt with sensitively. If the proposal enacted, many natural and cultural landscape value will enter into an irreversible process of destruction. In this study, it was evaluated The Proposal of Nature and Biodiversity Protection Law which was prepared about protection, use and management of our natural and cultural resources.

Based on evaluation, in the proposal, it was seen made priority of economic goals with focus on like overriding public benefit, environmental benefit, the benefit of tourism etc. statements and "sustainable use". It was seen that natural areas has confronted with irreparable damage with the legal and administrative changes for economic targets, like changed definitions of protected areas, reevaluated protected area status, put into operation these areas, repealed of National Parks Act. Therefore, the proposal should be harmonized with the International Convention for Conservation of Nature within the framework of national and international policies. Short and long term in the proposal ecological, economic, cultural and political effects should be considered, applications and provisions relating to the powers and responsibilities should be clarified statements and the proposal should be made on a solid foundation of legal basis in. In this process, the proposal should be prepared with a participatory and transparent based on an expert staff. To achieve successfully the goal, ecological, economic, socio-cultural and political dynamics should be examined, protection of areas should be provided by a law will be created under the name "Landscape Act".

Keywords: Natural and cultural landscape, biodiversity, nature protection, protected area, proposal of law.

GİRİŞ

Kentsel alanlarda yaşayan insanların oranı olarak ifade edilen kentleşme; günümüzde çoğu Avrupa ülkesinde değerleri yaklaşık %80'e ulaşan hızlı bir büyüme göstermektedir [9]. Dünyadaki nüfus artışı 18. yüzyılın ortalarında tüm bölgelerde kendini göstermeye başlamış olup, özellikle 1950'li yıllarda hızla artmaya devam etmiştir. Günümüzde dünya nüfusu 7 milyar kişiye yaklaşmıştır ve 2050 yılında bu sayının 10,5 milyara ulaşacağı tahmin edilmektedir [16; 1]. 2005 yılında ise dünya nüfusunun %60'ının [17], Birleşmiş Milletler'in 2009 yılında hazırlanmış olduğu Sürdürülebilir Kentler Gelişme Raporu (2009)'nda ise 2050 yılında da dünya nüfusunun %70'inin kentsel alanlarda yaşayacağı belirtilmiştir [10]. Vasconcelos (2006)'a göre kentsel alanlar, sunduğu ekonomik ve sosyal olanaklar ile insanları kendine çeken bir yapıya sahip olmalarının yanı sıra; bugün hava, su ve gürültü kirliliği, açık ve yeşil alanların azlığı ve yetersiz yalıtım gibi sorunlarla karşı karşıyadır [18].

Ülkemizdeki öngörülere göre ise 2015 yılında kentsel alanlarda yaşayan nüfus bütün dünya genelinde var olan düzeyi yakalayarak %80'lere ulaşacaktır [15]. Bu nüfus değişiminin de etkisi ile geri dönüşümsüz olarak kaybedilecek doğal ve kültürel değerlerin asla yerine konulamayacak olduğu bilincinin artması, toplumu bu konudaki güncel gelişmeler hakkında daha fazla sorumluluk sahibi olmaya yöneltmektedir.

Liu ve ark. (2010)'na göre; dünyada, hızla azalan biyolojik çeşitlilik ile söz konusu değerlerin korunması için korunan alanların sayıca ve alansal olarak artırılması, birincil strateji olarak kabul edilmiştir [11].

Chape ve ark. (2003)'nin belirttiğine göre IUCN korunan alanı; "Biyolojik çeşitliliğin, doğal ve bunlarla ilintili kültürel kaynakların korunması ve bakımı için özel olarak ayrılmış, yasal veya geçerli diğer araçlarla yönetilen kara ve/veya su alanı" olarak tanımlamıştır. Chape ve ark. (2005)'na göre; geçtiğimiz kırk yılda, Birleşmiş Milletler listesinde bulunan korunan alanların sayısı on kat artmış, son değerlendirmede ise 104.000'i aşkın alanın bulunduğu bildirilmiştir [13].

Türkiye Seyahat Acenteleri Birliği (TURSAB)'nin UNEP Dünya Korunan Alanlar Takip Merkezi (WCMC) 'nden elde ettiği veriler üzerinden yaptığı bir araştırmada; korunan alanların ülke yüzölçümüne oranında, Türkiye'nin dünya ortalamalarının çok gerilerinde kaldığını ortaya koymuştur. TURSAB Ar-Ge Departmanı'nın WCMC'nin ülke ve bölgesel verilerini karşılaştırmak suretiyle elde ettiği sonuçlara göre; Türkiye'de uluslararası normlara uygun statülerde korunan alan miktarının ülkenin toplam yüzölçümüne oranı yüzde 3,9 iken, dünyadaki korunan alanların toplamı dünya yüzölçümünün yüzde 12,8'ine (Denizlerdeki 12 mil kıyı şeridi de bu yüzölçümüne dahil) denk gelmektedir [20].

Koruma bölgelerinin gündeme gelmesi ülkemizde 1940'lı yıllara rastlamaktadır. İlk kez Prof. Selahattin İnal 1948 yılında yayınladığı "Doğa Koruma Karşısında Biz ve Ormancılığımız" adlı eserinde "Milli Park" deyimini kullanılmıştır. 31 Ağustos 1956 tarih ve 6831 sayılı Orman Kanunu'nun 4. ve 25. maddeleri ile "Milli Park" terimi Türk mevzuatına girmiş ve 1958 yılında ise "Yozgat Çamlığı Milli Parkı" ilk koruma alanı olarak ilan edilmiştir [21]. Ülkemizde bunu takiben özellikle son yıllarda doğal ve kültürel kaynakları koruma adına halkın bilinç düzeyi artmış, bu konularda önemli mücadeleler verilmeye başlanmıştır. Özellikle çeşitli sivil toplum örgütlerinin bu

konuya yönelik olarak sürdürdükleri girişimsel çabalar ve alınan sonuçlar, aslında bugün toplumsal bilincimizin hiç de küçümsenecek düzeyde olmadığını bir göstergesi olarak varoluşunu sürdürmektedir.

Ülkemizde doğal ve kültürel mirasın korunması konusunda; Kültür ve Turizm Bakanlığı, Orman ve Su İşleri Bakanlığı, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı sorumlu ana kurumlar olarak başı çekmektedir. Ülkemizde korunması gerekli doğal ve kültürel alanların belirlenmesi, belgelenmesi, koruma altına alınması için gerekli çalışmaların yapılması, koruma ve geliştirme planlarının hazırlanarak uygulamaya konulması ve bütün bu süreçlerde uyulması gereken yasal kısıtların ve çerçevelerinin belirlenmesi hususunda söz konusu bu kurumların yetki ve sorumlulukları ön plana çıkmaktadır.

Yasa ve yönetmeliklerle korunduğu halde tüm az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde yaşanan kentleşme paradoksu ne yazık ki günümüzde bütün doğal ve kültürel değerleri tehdit eder duruma gelmiştir. Kırsal alanda yaşama olanaklarının (ekonomik ve sosyal) iyileştirilmemesi ve endüstriyel üretimin artması ile kırsal alandan kente olan göçün denetimsiz bir şekilde artması, insanların bitip tükenmek bilmeyen barınma ihtiyacı, yapılaşma sorununa getirilen günübirlik ve keyfi çözümler, kentleşmenin sağlıklı bir planlamayı takip etmemesi gibi çeşitli sorunlar nedeniyle bugün ülkemizin doğal ve kültürel kaynakları giderek azalma ve yok olma tehlikesi ile karşı karşıya bulunmaktadır.

Doğal ve kültürel açıdan zengin kaynak değerlerine sahip olan ülkelerin bu kaynağı gelecek kuşaklara aktarması hem zor, hem de sorumluluk isteyen bir süreçtir. Fakat toplumsal bilinç düzeyinin yanı sıra ilgili yasa ve yönetmeliklerde korumayı amaç edinen ve sürdürülebilir kaynak gelişimini destekleyen uyulması zorunlu ifadelerle ihtiyaç bulunmaktadır.

Ülkemizde doğal ve kültürel yapıyı korumak adına yapılan çalışmalar her dönem zor olmakla birlikte sorumlu kurum ve kuruluşların koruma konusundaki birbiriyle çelişen ifadeleri denetimsiz kullanıma açık kapı bırakmakta, bu durum ise doğal ve kültürel kaynakların gündem güne elden gitme sürecine büyük oranda katkıda bulunmaktadır.

Hal böyle iken mevcut yasa ve yönetmeliklerdeki eksik/yanlış ifadeler düzenlenmesi gerekirken doğal ve kültürel kaynak değerlerimizdeki yıkımı daha legal hale getiren çalışmaların gündeme gelmesi söz konusudur. Bu çalışmada, doğal ve kültürel kaynaklarımızın korunması, kullanımını ve yönetimi çerçevesinde hazırlanmış, "Tabiati ve Biyolojik Çeşitliliği Koruma Kanunu Tasarısı" değerlendirilmiştir.

Geçmişten Günümüze "Tabiati Ve Biyolojik Çeşitliliği Koruma Kanunu Tasarısı"

Ülkemizde doğal ve kültürel değerlerin korunmasına hizmet eden çok sayıda idari ve hukuki düzenleme bulunmaktadır. Bu durum doğal ve kültürel kaynak değerlerinin korunması ve sürdürülebilir kullanımı konusunda, kurumlar arası yetki karmaşası ve çeşitli yasal ve yönetsel boşluklar meydana gelmesine neden olmuştur. Aslında uzun yıllardır tartışıldığı gibi üzerinde mutabık olunan konu; ülkemizin doğal ve kültürel kaynak değerlerini, tek elden koruma ve güvence altına alabilecek "çerçeve bir yasaya gereksinimi" gerçeğidir. Bütün korunan alanları tek bir çatı altında toplamak ve bu konuda tek bir kanunu geçerli kılmak üzere 2003 yılından bu yana çeşitli çalışmalar yapılmaktadır.

Başlangıçta “Doğa Koruma ve Biyolojik Çeşitlilik Kanunu” adıyla hazırlanan Kanun Tasarısı 2013 yılına kadar dört defa değişmiş (Çizelge 1) fakat yola çıkış amacından çok farklı yönlere saparak bugün hazırlanan ilk metinden çok farklı amaçları içeren bir kanun tasarısı haline gelmiştir [4]:

1) Bu yöndeki ilk çalışma, 2003 yılında Dünya Bankası fonu olan GEF destekli Biyolojik Çeşitlilik ve Doğal Kaynak Yönetimi Projesi sürecinde başlamıştır. Bu çalışma süresince sivil toplum kuruluşlarının görüş ve önerileri alınarak bu kuruluşlar çalışmaya dâhil edilmiştir. 2003 yılında hazırlık çalışmalarına başlandığında söz konusu Kanun’un temel hedefleri aşağıdaki gibi tanımlanmıştır:

Ülkemizde biyolojik çeşitliliğin ve doğanın daha etkili korunması için kurumsal ve yasal çerçeve oluşturmak,

• Doğa ve biyolojik çeşitliliğin dağınık halde bulunan mevzuatını tek bir yasa çerçevesinde toplamak,

• Türkiye’nin uluslararası süreçte taraf olduğu sözleşmeleri ve Avrupa Birliği uyum sürecinde yüklendiği taahhütleri daha etkili bir şekilde yerine getirmesini ve hayata geçirmesini sağlamak için gerekli yasal temeli oluşturmaktır.

2) İkinci çalışma; 25 Ekim 2010 yılında Çevre ve Orman Bakanlığı tarafından TBMM’ye ikinci tasarımın sevk edilmesidir. Bu çalışma süresince sivil toplum kuruluşlarının görüş ve önerileri alınmamıştır.

3) Üçüncü çalışma; Aralık 2010-Mart 2011 arasında TBMM Çevre Komisyonu ve Alt Komisyon’da tasarımın görüşülmesi, yeni bir tasarımın oluşturulması ve 16 Mart 2011’de TBMM Çevre Komisyonu tarafından kabul edilmesidir. Bu çalışma süresince kısıtlı bir ortamda da olsa iki sivil toplum örgütü temsilcisi Alt Komisyon çalışmalarına katılmış ve görüşlerini dile getirmiştir.

4) Dördüncü çalışma; 17 Mayıs 2012 tarihinde Orman ve Su İşleri Bakanlığı tarafından hazırlanan son Tasarı’nın Bakanlar Kurulu kararıyla TBMM’ye sevk edilmesidir. Bu çalışma süresince de sivil toplum örgütlerinin görüş ve önerileri alınmamıştır.

5) Beşinci çalışma; Mayıs-Haziran 2012 arasında TBMM Çevre Komisyonu’nda Tasarı’nın görüşülmesi, yeni bir Tasarı’nın oluşturulması ve 18 Haziran 2012 [3] tarihinde TBMM Çevre Komisyonu tarafından kabul edilmesidir. Çalışma süresince çeşitli sivil toplum örgütü

temsilcilerinin görüşleri dikkate alınmamış, muhalefet serhlerine rağmen oy çokluğuyla tasarı kabul edilmiştir. Şu an gündemde olan tasarı budur.

17 Mayıs 2012 tarihinde söz konusu Kanun Tasarısı aynı isimle yeniden TBMM gündemine gelmiştir. Ancak, gündeme gelen metin 2011 yılında Çevre Komisyonu’nda kabul edilen son metinden farklıdır. Bütün süreç genel anlamıyla değerlendirildiğinde, ülkemizin doğal ve kültürel kaynak değerlerinin korunması için çok önemli düzenlemeler getiren ve toplumun tüm kesimlerini ilgilendiren Kanun Tasarısı’nın hazırlık sürecinin katılımcı yönetim anlayışından uzak ve yalnızca ilgili Bakanlık bilgisi ve kontrolü dahilinde gerçekleştiği ortaya çıkmaktadır [4].

Bu bağlamda uzun yıllardır üzerinde çalışılan ve defalarca farklı isimlerle TBMM’ye sunulan kanun tasarısı en son Orman ve Su İşleri Bakanlığı tarafından 18.06.2012 tarihinde TBMM’ye sunulmuş ve “Tabiatı ve Biyolojik Çeşitliliği Koruma Kanunu Tasarısı” adıyla kabul edilmiştir. Çalışmaların ilk olarak başladığı 2003 yılından son şeklini aldığı 2012 yılına kadar üzerinde çeşitli düzenlemeler yapılan söz konusu Kanun Tasarısı bugün itibarıyla yola çıkış noktasından çok farklı amaçlara sahip olmakla birlikte doğal ve kültürel kaynak değerlerinin korunarak geleceğe taşınması konusunda da iyi niyetli maddeler içermemektedir.

Kanun Tasarısı; özellikle çalışmanın başladığı 2003 yılındaki hedefleri karşılamaktan çok uzak olmakla birlikte kanunun amacının doğal ve kültürel kaynakları koruyup geliştirmekten çok söz konusu kaynakların kullanma esaslarını düzenlemek üzerine şekillendiği açıkça ortadadır.

Avrupa Komisyonu’nun 9 Kasım 2010 tarihinde yayınladığı Türkiye İlerleme Raporu’nda; ülkemizin “doğa koruma” konusunda hiçbir ilerleme kaydedemediği belirtilmiştir. Bunun yanı sıra TBMM’ye sevk edilen ve Türk Natura 2000¹ ağına faydalı katkılar sağlayabilecek birçok alanın mevcut düzeyinin kaldırılmasına neden olacak Tabiatı ve Biyolojik Çeşitliliği Koruma Kanunu Tasarısı’nın endişelere neden olduğu vurgulanmıştır [2]. 2012 yılının Ağustos ayında, Avrupa Komisyonu Politika Sorumlusu Octavian Stamate, Tasarı’daki sorunlu noktalar konusunda kaygılarını ilerleme raporlarına da yansıtıklarını dile getirmiştir [4].

Çizelge 1. Doğa Koruma ve Biyolojik Çeşitlilik Kanunu Tasarı Süreci [4].

Tasarı No	Tarih	Kurum	Amaç	STK Katılımı
1	2003	Dünya Bankası fonu olan GEF destekli Biyolojik Çeşitlilik ve Doğal Kaynak Yönetimi Projesi	Biyolojik çeşitliliğin ve tabiatın daha etkin korunması için genel çerçeve oluşturmak ve uluslararası sözleşmelerin hayata geçirilmesindeki yasal temeli oluşturmak	Var
2	2010	Çevre ve Orman Bakanlığı	Ülkemizin kara, kıyı, sucul ve deniz alanlarındaki ulusal ve uluslararası öneme sahip doğal değerlerin, biyolojik çeşitliliğin ve peyzajın muhafazası ile koruma kullanma dengesi gözetilerek sürdürülebilirliğine ilişkin usul ve esasların belirlenmesi	Yok
3	2010-2011	TBMM Çevre Komisyonu ve Alt Komisyon	Doğal değerlerin ve biyolojik çeşitliliğin koruma-kullanma dengesi gözetilerek sürdürülebilirliğini sağlamak	Kısmi katılım
4	2012	Orman ve Su İşleri Bakanlığı	Doğal değerlerin ve biyolojik çeşitliliğin korunması ve sürdürülebilir kullanımını sağlamak	Yok

¹ Natura 2000 (Özel Koruma Alanları): Dünyadaki önemli bitki alanlarına ilişkin uluslararası sözleşme/habitat yönetmeliği [22].

2012 yılında söz konusu kanun tasarısı son şeklini aldıktan sonra, 86 ulusal/yerel sivil toplum örgütü almaya geçmiştir. Sivil toplum örgütlerinin haklı olarak duyduğu kaygıların benzeri Avrupa Birliği tarafından da ifade edilmiştir. Avrupa Komisyonu'nun 16 Ekim 2013 tarihinde yayınladığı Türkiye İlerleme Raporu'nda söz konusu tasarı sert bir dille eleştirilerek Avrupa Birliği anlaşmalarıyla uyumlu olmadığını altı çizilmiştir. Tasarının ikinci bir mevzuat olmaksızın kabul edilmesi halinde, söz konusu tasarının Milli Parklar Kanunu'nu yürürlükten kaldıracığı ve doğa koruma konusunda Türkiye'de büyük bir yasal boşluk meydana getireceği kesin bir dille vurgulanmıştır [6].

Kanunun Sakıncalı Maddeleri ve Sakıncalı Bulunma Gereklere

"Tabiatı ve Biyolojik Çeşitliliği Koruma Kanunu Tasarısı" genel olarak incelendiğinde; başta korumayı reddeden birçok sakıncalı maddesinin (Çizelge 2) yanı sıra; koruma anlayışından uzak bir kullanım olgusunu dayatması, katılımcı bir hazırlama sürecinden uzak olması ve bu alanda kabul edilen uluslar arası sözleşmelerin hiçe sayılması noktalarında uygulanabilir olmaktan uzak olduğu görülmektedir.

Çevre ve Kalkınma Komisyonu Raporu'na göre; sürdürülebilir gelişim/kalkınma; "Günümüz ihtiyaçlarının, gelecek kuşakların ihtiyaçlarını karşılama olanaklarından fedakârlık yapılmaksızın, karşılanabilmesi süreci" olarak tanımlanmaktadır [24]. Kaynakların geleceğe taşınmadığı bir gelişme/kalkınma süreci sürdürülebilir olarak nitelendirilememektedir. Fakat söz konusu tasarı da gelecek tümüyle göz ardı edilerek doğal ve kültürel kaynakların kısa zamanda tüketilmesi amaç edinilmiştir.

İlk olarak Kanun Tasarısı'nda yer alan "Stratejik ve ülke kalkınması için büyük öneme sahip ve üstün kamu yararı açısından önemli görülen faaliyetlerin mutlak koruma gerektiren alan sınırları dahilinde kalması halinde, belirli şartlara bağlı olarak işletilmelerine imkan sağlanması bir gerekliliktir. Söz konusu faaliyetlere verilecek izinler, Bakanlık izni ile güvence altına alınmıştır." Paragrafta yer alan "ülke kalkınması" ve "üstün kamu yararı" ifadeleri son derece yoruma açık kavramlardır. Günümüzde "üstün kamu yararı" gözetilerek kullanıma açılacak birçok alan bulunmakla birlikte bunların büyük bir kısmı doğal alanlar içerisinde varlığını sürdüren maden alanları, kum ocakları, HES'ler, vb. kullanımlar olarak dikkati çekmektedir.

2010 yılında Çevre Komisyonu'nun onayından geçen söz konusu kanun tasarısının amacı; "Ülkemizin kara, kıyı ve deniz alanlarındaki sahip olduğu tabii değerlerin, biyolojik çeşitliliğin, gen kaynaklarının ve peyzajın

korunması ile koruma kullanma dengesi gözetilerek sürdürülebilirliğine ilişkin usul ve esasların belirlenmesi" iken, 2012 yılında kabul edilen kanun tasarısının amacı; "Tabiatın, tabii değerlerin ve biyolojik çeşitliliğin korunmasına ve sürdürülebilir kullanımına, halkın tabiat hakkında bilinçlenmesini ve toplumun korumaya yönelik katkılarını arttıracak faaliyetlerin desteklenmesine ilişkin usul ve esasları düzenlemek" olarak değiştirilmiştir. İlk tanımda doğal peyzaja ilişkin koruma-kullanım dengesi üzerinde durulurken, ikinci tanımda korumadan çok kullanıma vurgu yapıldığı dikkati çekmektedir. Bunun yanı sıra korunan alanların belirlenmesi ve bu alanların yönetimi gibi çok önemli ve hassas olan konuların tamamen yatırım odaklı Bakanlıklar olan Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ve Kültür ve Turizm Bakanlığı'na devredilmesi de son derece ilginç bir yaklaşımdır.

Tasarı'nın 2. Maddesi'nde yer alan "Tanımlar" kısmında ise birçok sakıncalı değişiklik söz konusudur. Tasarı'da dikkati çeken noktalardan biri; "korunan alan" kapsamında yer alan çeşitli tanımlamalarda yapılan ve söz konusu alanların çeşitli yatırımlara kaynak oluşturmak amacıyla kullanıma açık kapı bırakan değişiklikleridir. 09.08.1983 tarihinde kabul edilen 2873 sayılı Milli Parklar Kanunu'nda Tabiat Parkı; "Bitki örtüsü ve yaban hayatı özelliğine sahip, manzara bütünlüğü içinde halkın dinlenme ve eğlenmesine uygun tabiat parçaları" olarak tanımlanırken söz konusu Kanun Tasarısı'nda "... türlere tabii yaşama alanında veya dışında koruma tedbirlerinin uygulanabildiği; ekosistem ve türlerin geleneksel doğal kaynak yönetim biçimleriyle beraber korunabildiği; insan unsurunun ağırlık taşıdığı peyzajları barındıran koruma alanları" olarak değiştirilmiştir. İkinci tanımla "insan unsuru" ifadesi ile insan kullanımını teşvik eden turizm amaçlı yapılaşmalara olanak verilmiştir.

Yine Milli Parklar Kanunu'nda Milli Park; "Bilimsel ve estetik bakımından, millî ve milletlerarası ender bulunan tabii ve kültürel kaynak değerleri ile koruma, dinlenme ve turizm alanlarına sahip tabiat parçaları" şeklinde tanımlanırken söz konusu Kanun Tasarısı'nda "Bilimsel ve estetik bakımdan millî veya milletlerarası düzeyde ender bulunan doğal ve kültürel değerleri; tabiat unsurunun ağırlık taşıdığı peyzajları barındıran, özellikli kaynak değerlerinin uygun bir şekilde korunup yönetildiği, bir veya daha fazla ekosistemin tamamını kapsayacak büyüklükte alanlar" olarak değiştirilmiştir. Yine ikinci tanımda geçen "uygun" ifadesi ile koruma ve yönetimde yetkili kurumu tek söz sahibine dönüştürmüştür. Aslında Tasarı'da yer verilen tanımların neredeyse tamamı IUCN (Dünya Korunan Alanlar Birliği)'nin sınıflandırmasıyla da uyuşmamaktadır [7].

Çizelge 2. Kanunun sakıncalı maddeleri [5].

TABİATI VE BİYOLOJİK ÇEŞİTLİLİĞİ KORUMA KANUNU TASARISI			
Birinci Kısım Genel Hükümler	İkinci Kısım Korunan Alanlar	Üçüncü Kısım Türlerin ve Doğal Yaşama Alanlarının Korunması	Dördüncü Kısım Çeşitli Hükümler
Madde 2, Tanımlar	Madde 4, Korunan alanlar Madde 5, Korunan Alanların Belirlenmesi ve İlanı Madde 6, Yeniden değerlendirme Madde 8, Ekolojik etki değerlendirmesi ve üstün kamu yararı Madde 9, Bilgilendirme ve katılım Madde 10, İşbirliği ve işletme yetkisinin devri Madde 14, İzin, intifa ve irtifak hakları	Madde 20, Ekosistem iyileştirmesi	Madde 57, 09/08/1983 tarihli ve 2873 sayılı Milli Parklar Kanunu yürürlükten kaldırılmıştır.

Tasarı'nın korunan alanların belirlenmesi ve ilanı ile ilgili olan 8. Maddesi'nde "Koruma alanı veya korunan alan ilan edilmesi önerisi gerçek veya tüzel kişiler tarafından Bakanlığa yapılır. Bu önerilerden veya Bakanlığın kendi belirleyeceği alanlardan uygun bulunanlar ilgili bakanlığa gönderilir" ifadesi ile korunan alanların statülerinin belirlenmesi ve yönetimi ile ilgili konular yatırım odaklı bir Bakanlık olan Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'na bırakılmıştır.

Tasarı'nın 6. Maddesi'nde "Gerçek veya tüzel kişilerin önerileri ile daha önce belirlenmiş ve ilan edilmiş korunan alanların sınırlarının değiştirilebileceği, kısmen veya tamamen farklı statü kapsamına alınabileceği veya koruma kararlarının kaldırılabilmesi" belirtilmiştir. Bu madde korunan alanlar açısından çok tehlikeli bir içerik taşımakla birlikte, mevcut korunan alanların sahip olduğu statüleri ortadan kaldırarak yeniden değerlendirilmelerinin önünü açacak bir içeriğe sahiptir. Bu aynı zamanda turizm getirisi çok fazla olan alanların bu kanun yolu ile "Korunan Alan" statüsünden çıkarılacağı anlamı da taşıyan bir ifadedir.

Korunan alanların planlanması ile ilgili olarak düzenlenen 7. Maddesi'nin 4. bendinde; "Tür ve habitat koruma eylem planları; koruma altındaki türler ve habitatlar için koruma amaçlarına uygun, elverişli koruma statüsünü sağlayacak bir şekilde yapılan, ekolojik temelli planlardır" ifadesi ile bütün korunan alanlarda bir zorunluluk olması gereken bir planlama türü olan "ekolojik planlama" yalnızca tür ve habitat koruma eylem planları için gerekli görülmektedir. Aynı maddenin 5. bendinde ise "Korunan alanlar için yapılan imar planlarında, imar mevzuatına uyulur. Bu planların onay yetkisi Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'na aittir" denilerek amacı yerleşme ve yapılaşma esaslarını düzenlemek olan "İmar Kanunu" aracılığıyla, korunan alanlar üzerindeki talan yetkisi amacı sadece yerleşim alanlarını düzenleme amacı güden ve yatırım odaklı bir kurum olan Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'na devredilmiştir.

Tasarı'nın 8. Maddesi'nin 1. bendinde; "Korunan alanlarda yapılması düşünülen herhangi bir plan ya da proje ekolojik etki değerlendirmesine tabi tutulur. Ekolojik etki değerlendirmesi sonucunda sahanın bütünselliğinin olumsuz bir şekilde etkilenmeyeceğine karar verildikten sonra plan veya projeye alanı yöneten bakanlık tarafından izin verilir" denilerek doğal kaynakların korunmasında son derece önemli bir süreç olan ekolojik etki değerlendirmesi [7]'de de belirtildiği gibi; "korunan alanlara olumsuz etkisinin olabileceği belirlenen" faaliyetlere yer verilmesinin gerekçesi olarak düzenlenmektedir.

Aynı maddenin 3. bendinde "... korunan alanlarda yapılacak projelerde üstün kamu yararının bulunması nedeniyle, plan ve projenin uygulanması zorunlu ise ilgili Bakanlık tarafından gerekli her türlü telafi edici tedbir alınır" ile yine aynı maddenin 4. bendinde "Korunan alanda öncelikli habitat tipi veya öncelikli tür bulunması halinde üstün kamu yararı; halk sağlığı, çevreye yarar ve kamu güvenliği ile sınırlıdır" denilmektedir. Bu maddede geçen "üstün kamu yararı" ifadesi ile doğal alanlara zarar verebilecek birçok faaliyetin önü açılmaktadır ki; üstün kamu yararı; bilimsel ve hukuki değerlendirme ile yargılama sonucunda ulaşılabilecek bir neticedir. Halk sağlığı ve milli güvenlik gibi kritik konular üstün kamu yararı gerekçesi olarak kabul edilebilir [8]. Ayrıca söz konusu bent içerisinde geçen "çevreye yarar", "halk sağlığı" ve "kamu güvenliği" gibi kavramlar, korunan alanların çeşitli yatırımlara açılmasına olanak sağlayabilecek son derece kritik ifadelerdir.

Tasarı'nın 9. Maddesi'nde; "... Avrupa Birliği temel politikalarından birini oluşturan katılım ve bilgilendirme sağlanmasına yönelik hususlar hükme bağlanmıştır" denilmektedir. Ancak burada adı geçen "katılım" ve bilgilendirme" konuları yalnızca topluma konu ile ilgili bilgi verme sürecini kapsamakta katılım aşamasını yok saymaktadır. Kısaca süreç içerisinde gerçek bir "katılım/katılımcılık" söz konusu bile değildir. Her zaman olduğu gibi söz konusu Kanun tasarısı ile ilgili yasal hükümlerin belirlenip karara bağlanmasında en üst yetkili makam olan Bakanlık sorumludur.

Tasarı'nın 10. Maddesi'nde "... ilgili çalışmaların gerçekleştirilmesi sırasında ilgili kurumlarla işbirliğini sağlamak adına Ulusal Biyolojik Çeşitlilik Danışma Kurulu kurulur. Kurulun oluşturulması, çalışmasına dair usul ve esaslar Bakanlık tarafından belirlenir" denilmektedir. Burada söz konusu kurulun kapsamı ve işleyişi hakkında hiçbir bilgi verilmemekle birlikte, ifadelerden anlaşıldığı üzere tümüyle Bakanlığın yetkisi ile kurulan ve yetkisi altında olan, katılımcı işleyişten bahsedilmeyen bir kurulun varlığı anlaşılmaktadır. [3]'de de belirtildiği gibi 2011 yılında TBMM Çevre Komisyonu'nda kabul edilen üçüncü tasarıda yer alan Ulusal Tabiatı Koruma Kurulu, Mahalli Tabiatı Koruma Kurulları ve Tabiatı Koruma Bilim Heyeti mevcut Tasarı'dan çıkarılmıştır. Anlaşılan odur ki mevcut Tasarı'ya göre tek yetkili kurum ilgili Bakanlık ve onun kurduğu kurullardan ibarettir. Yine Tasarı'nın 10. Maddesi'nin 2. bendinde; "Korunan alanda işletme yetkisi, kısmen, talepte bulunmaları halinde il özel idarelerine, belediyelere, bu Kanunun amacına uygun faaliyetler yürüten vakıf ve derneklere ilgili bakanın onayı ile devredilebilir veya geri alınabilir" denilmektedir. Maddede korunan alanların işletme yetkisinin valiliklere, belediyelere, vakıf ve derneklere verilmesi söz konusu edilmekte, bu da doğal alanların yatırım amaçlı işletilmelerine olanak sağlamaktadır.

Tasarı'nın 14. Maddesi gereğince "Korunan alanlarda, onaylanmış planlara uygun olarak bu Kanuna göre verilecek her türlü izinde Bakanlık görevli ve yetkilidir. İzin, intifa ve irtifaka tabi alanın tarihi ve arkeolojik sit, turizm merkezi veya kültür ve turizm koruma ve gelişim bölgesi olması halinde ise Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın görüşü alınır" ifadesi ile korunan alanların kullanılması ile ilgili her türlü talep ve bununla ilgili olarak verilecek izinlerde Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ile Kültür ve Turizm Bakanlığı yetkili kılınmıştır.

Tasarı'nın "ekosistem iyileştirilmesi" ile ilgili olan 20. Maddesi'nin 1. bendinde "Tahrip olmuş veya bozulmuş peyzaj ve ekosistemlerin iyileştirilmesi için gerekli tedbirler, ilgili kurum ve kuruluşlarla birlikte Bakanlıkça alınır" denilirken aynı maddenin 3. bendinde ise "... tabii durumuna uygun hale getirilemeyen alanlar buna en yakın yaşama alanına dönüştürülür" ifadesine yer verilmiştir. Tasarı'nın 26. Maddesi'nde ise "Korunan alanlarda, tabiatı ve biyolojik çeşitliliği tahrip edenlere tazmin yükümlülüğü getirilmiştir" ifadesi dikkati çekmektedir. Bu iki maddede de tahrip edilen doğal peyzajın yerine konması çok kolay bir olay gibi ifade edilirken, doğal alanlardaki tahribatin eski haline dönmelerinin zor/olanaksız olduğunu görmezden gelen bir tutum sergilenmektedir. Bunun yanı sıra Tasarı'nın 20. Maddesi'nin 3. bendinde yer alan "en yakın yaşama alanı" ifadesi ile ne kastedildiği anlaşılmamakla birlikte, bu madde bozulan alanın onarımı için gerekli çalışmaların yapılmasını teşvik etmek bir yana neredeyse doğa tahribatını legal hale getirmeyi destekleyen bir yaklaşım sunmaktadır.

Tasarı'nın 29. Maddesi'nde "Bu Kanun kapsamına giren alanlarda 12.03.1982 tarihli ve 2634 sayılı Turizm Teşvik Kanunu'na göre kültür ve turizm koruma ve gelişim bölgesi ve turizm merkezi olarak ilan edilecek yerler için Bakanlığın uygun görüşü alınır. Turizm potansiyeli taşıyan alanların korunan alanlar ile çakışması durumunda ise Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın ilgili Kanun hükümleri uygulanacağı belirtilmiştir. Ayrıca korunan alanlar içinde kalan tarihi ve arkeolojik sitlerin de 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu'na göre işleme tabi tutulacağı vurgulanmıştır" denilmektedir. Bu madde ile; kültür, turizm, koruma, gelişim bölgesi ve turizm merkezi olarak ilan edilecek yerlerin korunan alanlarla çakışması durumunda, korunan alanların mutlak korunması gerektiği hükmü yok sayılmakta ve bu konudaki belirleyici kurum olarak Kültür ve Turizm Bakanlığı yetkili kılınmaktadır. Bunun yanı sıra [7]'de de belirtildiği gibi doğa koruma alanı ilan ile doğal, tarihi ve arkeolojik sit alanlarının yönetimi yatırım odaklı bakanlıklar olan Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ile Kültür ve Turizm Bakanlığı'na bırakılmakta ve söz konusu Tasarı aynı zamanda bugüne kadarki, doğal ve kültürel varlıkların bir arada korunmasını esas alan yaklaşımı ortadan kaldırmaktadır. Kültür varlıkları Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın, doğa varlıkları ise Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ile Orman ve Su İşleri Bakanlığı'nın kullanımına sunulmaktadır. Yani doğa varlıkları iki ayrı bakanlığa bölüştürülmekle birlikte, yapılaşma ve kullanım öncelikli olarak ilan edildiği bilinen "kültür ve turizm koruma ve gelişim bölgeleri" ile çakışan yerler de Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın yetkisine verilmekte, tarih kültürden ayrılırken, kültür varlıkları kapsamındaki arkeolojik ve tarihi sitler de doğadan ayrı tutulmaktadır. Doğal ve kültürel alanlarda kullanımı kolaylaştıran ve aynı zamanda da meşrulaştıran bu ayrıştırma yaklaşımının önümüzdeki süreçte ortaya çıkacak etkileri doğal ve kültürel peyzajın korunabilmesi adına son derece yıkıcı olacaktır.

Son olarak Tasarı'nın 57. Maddesi'nde "09.08.1983 tarihli ve 2873 sayılı "Milli Parklar Kanunu yürürlükten kaldırılmıştır" ifadesi yer almaktadır. "Milli Park" tanımında "özellikli kaynak değerlerinin uygun bir şekilde korunup yönetildiği alanlar" ifadesi yer almakla birlikte uygun bir şekilde korunup yönetilme konusu tasarının diğer birçok tanımında olduğu gibi ucu açık bir ifade olarak kalmaktadır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Üzerinde yaşadığımız Anadolu coğrafyası tarihin her döneminde önemli bir merkez olmuş ve birçok medeniyete ev sahipliği yapmıştır. İşte bu coğrafya hem üzerinde yaşamış olan medeniyetlerin oluşturduğu kültürel miras açısından, hem de eşi benzeri dünyanın başka hiçbir yerinde olmayan doğal kaynaklar açısından oldukça zengin bir alan olma özelliğini korumaktadır [14].

Yapılan bir çalışmada; Avrupa Peyzaj Sözleşmesi'ne taraf olmamızın yanı sıra, "Çerçeve Tabiatı Koruma Yasası" hazırlığının ülkemizde doğayı koruma konusunda yapılan çalışmaların ilk adımları olduğunu belirtmiştir [12]. Bugün ise Tasarı'nın son hali incelendiğinde öncelikli olarak, ilk üç maddede; peyzajın yanı sıra doğal ve kültürel peyzajın korunmasına vurgu yapan çeşitli ifadelerin yer aldığı görülmektedir [23]. Fakat Tasarı içerik olarak incelendiğinde umulanın aksine, tabiatın korunmasından ziyade kullanım koşullarını ortaya koyan bir yasa hazırlığı

ile karşı karşıya kaldığı görülmektedir. Bu göre söz konusu Tasarı'nın;

- Üstün kamu yararı, çevre yararı, turizm yararı, vb. adı altında birçok doğal alanın tahribatına zemin hazırladığı, Tasarının ilk metninde yer alan "doğanın sürdürülebilirliği" ifadesinin, son metinde "sürdürülebilir kullanım" ifadesi ile kullanımın ve ekonomik hedeflerin öncelikli olduğu,

- Birçok uygulamanın seyrini değiştirebilecek kritik kararın (özellikle milli parklar ile ilgili kanun ve yönetmelikler), daha sonra hazırlanması düşünülen yönetmeliklerde ele alınacağını belirtilerek, belirsizlikler oluşturulduğu,

- Korunan alan tanımlarında yapılan değişiklikler ile ekonomik rantın ön plana çıkarıldığı,

- Korunan alanların, çeşitli kurumlar eliyle yatırım amacıyla işletilebileceği,

- Korunan alanları yatırım amaçlı işleten kurumda, korunan alan yönetimi konusunda uzman olma durumunun aranmadığı,

- "Doğal ve Tarihi Sit" statüsünün ortadan kaldırılması ile doğal ve kültürel değerlerin kar amaçlı yatırım çalışmaları karşısında korunmasız (hukuksal dayanağının olmaması) kaldığı,

- Katılımcılığın sadece bilgilendirme sürecinde olacağı,

- Turizm yatırımlarına fırsat sağlayan korunan alanlarda, mutlak koruma ifadesinin kalktığı ve turizm yatırımlarını destekleyen kanunların güçlendirildiği,

- Milli Parklar Kanunu'nun yürürlükten kalktığı, görülmektedir.

Tasarı'da yer alan bu ifadeler, tasarının ortaya çıkış nedenini büyük ölçüde zayıflatmakta, güvenilirliğini azaltmakta, 1940'lı yıllardan bu yana doğa koruma konusunda atılan adımları sıfırlamakta, geldiği nokta itibarıyla doğal ve kültürel mirası koruyarak geleceğe taşıma fikrinden oldukça uzaktadır. Doğal ve kültürel kaynak değerler karşı karşıya kaldığı tehditleri (maden çıkarımı, HES, turizmi teşvik, vb.) özgülleştirmekte, bu değerler üzerindeki rant odaklı kullanımı, daha meşru hale getirmektedir.

"Halk sağlığı" ve "milli güvenlik" gibi kritik konular "üstün kamu yararı" ve "çevre yararı" gerekçesi olabilir. Ancak bu karar, uzun dönemli ekolojik ve ekonomik temelli değerlendirmelerle verilmelidir. Yoksa kısa dönemli ekonomik kaygılarla, madencilik, enerji, sanayi, tarım, turizm gibi doğa üzerinde etkiye sahip birçok yatırımın kolaylıkla önü açılabilir. Milli Parklar Kanunu, ülkemizde doğa koruma konusundaki en önemli yasal düzenlemelerden bir tanesidir. Milli Parklar Kanunu'nun bu Tasarı ile birlikte yürürlükten kaldırılması hâlihazırda zaten ciddi baskılarla karşı karşıya kalan bu önemli doğal ve kültürel kaynaklarımızı olumsuz biçimde etkileyecektir. Özellikle, son dönemde sayıları hızla artan HES'lere karşı açılan davalarda Milli Parklar Kanunu önemli bir dayanaktır ve bu düzenlemeyle beraber bu dayanak da ortadan kaldırılmaktadır. Korunan alanların yatırım amaçlı işletilmesi ve özellikle işletme niteliğinde uzmanlık aranmaması çözümlenmesi zor/çözümlenemez sorunlara yol açacaktır. Valiliklere bağlı İl Özel İdaresi'ne yapılan yetki devirlerinin onarılması imkânsız tahribata yol açtığı en son Abant Gölü Tabiat Parkı örneğinde yaşanmıştır. "Korunan Alan" yönetimi gibi son derece hassas ve dikkatle ele alınması gereken bir sorumluluğun, konunun uzmanı olmayan ve yeterli teknik bilgi birikimine sahip olmayan kurumlarca yerine getirilmesi ciddi ve geri dönüşü olmayan kayıplara neden olabilir [3].

Bu genel tespit ve değerlendirmeler sonucunda, söz konusu Tasarı'nın taraf olduğumuz uluslararası doğa koruma sözleşmeleriyle (Birleşmiş Milletler Uluslararası Biyolojik Çeşitlilik Sözleşmesi, Ramsar Sözleşmesi, vb.) uyumu sağlanarak, geniş bir uzman kadro ile katılcılık esaslı çerçevesinde, şeffaf bir disiplinler arası çalışma temelinde, uzun ve kısa dönemli, ekolojik, ekonomik, ulusal ve uluslararası politikalar çerçevesinde yeniden değerlendirilmelidir. Hükümler açık bir şekilde yazılmalı, her bir hükmün etkilediği doğal ve kültürel yapı ortaya konulmalı ve farklı açılardan değerlendirilmelidir. Yetki ve sorumluluklar açıkça tanımlanmalıdır. "Korunan Alan" statüsüne sahip yerlerin tabii olduğu yasa ve yönetmeliklerin çakışmasından oluşan yönetim boşluğu sebebiyle ve meşru olmayan yollarla milli parklar, tabiatı koruma alanları, sulak alanlar, doğal ve arkeolojik sitler büyük bir tehlike altında bulunmaktadır, bu sorunlar önlenmelidir. Tasarı yasalaştığı taktirde var olan doğa koruma kanunlarının bile korumada yetersiz kaldığı şu dönemde doğal ve kültürel kaynak değerlerimiz hızlı bir talan edilme sürecine girecek ve bu talana ön ayak olacak en yetkili makam da ilgili Bakanlık olacaktır. [5]'de de belirtildiği gibi, ilgili Bakanlığın bu Tasarı yasalaştıktan sonra çıkarmayı planladığı yönetmeliklerin kamuoyu ve ilgili sivil toplum örgütleri tarafından önceden bilinmesi ve müdahale edilmesi mümkün olmayacağı için özellikle milli parklarımızı nasıl bir sürecin beklediği endişe uyandırmaktadır.

Eğer söz konusu Tasarı olduğu gibi ve üzerinde hiçbir düzenleme yapılmadan yasalaşırsa; Milli Parklar Kanunu yürürlükten kaldırılacak, doğal ve tarihi sitler yok sayılacak, korunan alan statüleri yeniden değerlendirmeye açık hale getirilecek, HES'ler için devam eden davalar geçersiz olabilecek, turizm yatırımlarına onay ve öncelik verilecek, kısacası tabiata ve biyolojik çeşitliliğe geri dönüşü olmayan ciddi zararlar verilecektir. Bir alan ya korunan alandır ya da korunan alan değildir. Basit bir ifade gibi görünen bu ayırım birçok çevresel tahribatı önleyecek niteliktedir. İkisinin arasındaki bir ifadenin böyle bir Tasarı'da yer alması doğal ve kültürel alanlardaki ciddi zarar ve kayıpları da beraberinde getirecektir. [7]'de belirtildiği gibi, Tasarı'nın bütününde; "peyzaj koruma alanı" kavramının tamamen kaldırılarak bununla ilgili hiçbir düzenlemeye yer verilmemesi Avrupa Peyzaj Sözleşmesi'ne aykırı bir tutumdur. Bu tasarının hazırlanmasındaki ana amaç doğal ve kültürel peyzajın korunması olduğuna göre asıl çözüm; doğal ve kültürel peyzajın korunması ve geliştirilerek gelecek nesillere aktarılmasını zorunlu kılan kapsamlı bir "Peyzaj Yasası'nın hazırlanması gerçeğidir [19]. Peyzaj yasası, ülkemizin de 2003 yılında taraf olduğu Avrupa Peyzaj Sözleşmesi'nin "peyzaj korunmasını, yönetim ve planlanmasını geliştirmek ve peyzaj konularında Avrupa işbirliğini düzenlemek" amacı doğrultusunda hazırlanmalıdır.

KAYNAKLAR

- [1] Aksu C. 2011. Sürdürülebilir Kalkınma ve Çevre. Güney Ege Kalkınma Ajansı Raporu, 34 s.
- [2] Anonim 2010. Türkiye 2010 Yılı İlerleme Raporu. Avrupa Komisyonu Çalışma Dokümanı (9 Kasım 2010), 104 s. Erişim Tarihi: 15.12.2013, Erişim Yeri: www.abgs.gov.tr/index.php?p=45313&l=1
- [3] Anonim 2012. Tabiatı ve Biyolojik Çeşitliliği Koruma Kanunu Tasarısı. Erişim Tarihi: 20.08.2013, Erişim Yeri: www.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem24/yil01/ss297.pdf

[4] Anonim 2013a. Tabiatı ve Biyolojik Çeşitliliği Koruma Kanun Tasarısı TBMM Gündemi'nden Geri Çekilsin. Erişim Tarihi: 20.12.2013, Erişim Yeri: <http://tema.org.tr>

[5] Anonim 2013b. Tabiat Kanunu İzleme Girişimi. Erişim Tarihi: 28.04.2014, Erişim Yeri: tabiatkanunu.files.wordpress.com/.../tkig_13-mart-2013_ankara-sunum

[6] Anonim 2013c. Türkiye 2013 Yılı İlerleme Raporu. Avrupa Komisyonu Çalışma Dokümanı (16 Ekim 2013), 82 s. Erişim Tarihi: 20.01.2014, Erişim Yeri: www.abgs.gov.tr/index.php?p=49207&l=1

[7] Anonim 2013d. Tabiatı ve Biyolojik Çeşitliliği Koruma Kanunu Tasarısı ile İlgili TMMOB Görüşü. Erişim Tarihi: 29.04.2014, Erişim Yeri: www.tmmob.org.tr/genel/bizden_detay.php?kod=8838&tipi=19

[8] Anonim 2013e. Tabiat Kanunu İzleme Girişiminin 4 Haziran 2012 Tarihli Basın Açıklaması. "Türkiye Doğasının Sırtındaki Bıçak", Erişim Tarihi: 20.04.2014, Erişim Yeri: www.tabiatkanunu.wordpress.com.

[9] Antrop M. 2004. Landscape change and the urbanization process in Europe. Landscape and Urban Planning, 67: 9-26.

[10] Aydın B. 2010. Gelişme Alanlarında Ekolojik Kentsel Yerleşim Kriterlerinin Belirlenmesi ve İmar Planı Kapsamında Yorumlanması: Ömerli Havzası-Sancaktepe Örneği. Yüksek Lisans Tezi (Basılmamış). İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Kentsel Tasarım Anabilim Dalı, İstanbul.

[11] Çolakadioğlu D, Yücel M. 2013. Göreme Tarihi Milli Parkı Örneğinde Katılımcı Yönetim Modelinin Geliştirilmesi. Basılmamış Peyzaj Mimarlığı 5. Kongresi Sunumu, Adana.

[12] Demirel Ö. 2010. Ülke Mekânsal Planlaması İçinde Ekolojik Ağırlıklı Disiplin Olma Yönünde Bir Milyon Taşyan Peyzaj Mimarlığı Mesleğinin Yeri ve Üzerine Düşen ya da Yapması Gerekenler. Erişim Tarihi: 10.01.2011, Erişim Yeri: http://sablonsdu.edu.tr/fakulteler/orman/pemat/sunum_5.pdf

[13] Emerton L, Bishop J, Thomas L. 2010. Korunan Alanların Sürdürülebilir Finansmanı: Güçlükler ve Seçenekler Üzerine Kapsamlı Bir Değerlendirme (Türkçeye Çeviri). Korunan Alanlar İyi Uygulama Kılavuzları Dizisi, Sayı 13, Desen Ofset.

[14] Gögebakan Y. 2004. Dünya Doğal ve Kültürel Mirası Listesinde Türkiye. İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 5 (8): 43-48.

[15] İsen M. 2014. Türkiye'nin Kültürel Zenginlikleri. Erişim Tarihi: 02.04.2014, Erişim Yeri: <http://www.hazine.gov.tr/File/?path=ROOT/Documents/Genel%20C4%B0%3%A7erik/TC3BCr20K3BCr20MirasC4B1.pdf>

[16] Kocataş A. 2010. Ekoloji-Çevre Biyolojisi. Ege Üniversitesi Basımevi, 597 s., Bornova-İzmir.

[17] Niemelä J. 1999. Ecology and Urban Planning. Biodiversity and Conservation, 8 (1): 119-131.

[18] Pekin U. 2007. Kentsel Akarsu Koridorlarının Geliştirilmesi ve Ankara Çayı Kavramsal Yeşil Yol Planı. Doktora Tezi (Basılmamış), Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, 283 s., Ankara.

[19] Turan B.Y. 2007. Avrupa Birliği ve Türkiye'de Peyzaj Planlama Mekanizmasının Yapılandırılması. TMMOB Peyzaj Mimarları Odası, Peyzaj Mimarlığı Dergisi, 2007/1-2, s: 44-47, Ankara.

[20] Ünlü Y. S. 2007. Doğamızı korumuyoruz. TÜRSAB Dergi, 283: 4-10, Şubat Yayıncılık, İstanbul.

[21] Yücel M, Babuş D. 2005. Doğa Korumanın Tarihçesi ve Türkiye'deki Gelişmeler. Doğa Dergisi, 11: 151 – 175.

[22] Yücel 2009. Korunan Alanlar ve Yönetimi. Peyzaj Yönetimi (Editörler: Aslı Akay ve Münevver Demirbaş Özen), TODAİE Yayınları: 354, ISBN: 978-975-8918-36-2, s: 81-103, Ankara.

[23] Yücel M. 2013. Peyzaj Mimarlığı Mesleğinin Yasal Durumu, Sorunları ve Son Gelişmeler. PEMAT'13 Toplantısı, Malatya.

[24] WCED 1987. World Commission on Environment and Development (Our Common Future). United Nations, 247 s. Erişim Tarihi: 20.10.2012, Erişim Yeri: <http://www.un-documents.net/wced-ocf.htm>